

REPUBLIKA E KOSOVËS
ZYRA E AUDITORIT TË PËRGJITHSHËM

Nr. i Dokumentit: 22.8.1-2014-08

RAPORTI I AUDITIMIT
PËR PASQYRAT FINANCIARE TË KOMUNËS SË
OBILIQIT
PËR VITIN E PËRFUNDUAR MË 31 DHJETOR 2014

Prishtinë, Qershor 2015

Zyra e Auditorit të Përgjithshëm kryen auditime të rregullsisë dhe të performancës. Auditori i Përgjithshëm në Detyrë është kreu i Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm, i cili ka rreth 145 të punësuar. Auditori i Përgjithshëm dhe Zyra e Auditorit të Përgjithshëm janë të pavarur dhe çertifikon rreth 90 Pasqyra Vjetore Financiare çdo vit, ndërsa mund të ndërmerre edhe forma të tjera të auditimit.

Misioni ynë është që të kontribuojmë në menaxhim të shëndoshë financiar në administratë publike. Ne do të kryejmë auditime cilësore në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtare të auditimit të sektorit publik dhe praktikat e mira evropiane. Ne do të ndërtojmë besim në shpenzimin e fondeve publike. Ne do të luajmë një rol aktiv në sigurimin e interesit të taksapaguesve dhe palëve tjera të interesit në rritjen e llogaridhënies publike.

Raportet e nxjerra nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm promovojnë drejtpërsëdrejti llogaridhënien pasi që ato ofrojnë bazë për t'i kërkuar llogari menaxherëve të çdo organizate buxhetore.

Auditori i Përgjithshëm në Detyrë ka vendosur në lidhje me opinionin e auditimit dhe raportin mbi Pasqyrat Vjetore Financiare të Komunës së Obiliqit në konsultim me Ndhimës Auditorin e Përgjithshëm Qerkin Morina, i cili e ka mbikëqyrur auditimin.

Raporti dhe opinionin i lëshuar janë rezultat i auditimit të kryer nën menaxhimin e Drejtorit të Auditimit, Bujar Sejdiu, i mbështetur nga Xhevat Seferi (Udhëheqës Ekipi) dhe Enver Ramadani (anëtar).

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme	4
1 Fushëveprimi i auditimit dhe metodologjia	8
2 Pasqyrat vjetore financiare dhe obligimet tjera për raportimin e jashtëm	10
3 Rekomandimet e vitit paraprak.....	13
4 Qeverisja.....	14
Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP	28
Shtojca II: Rekomandimet e vitit paraprak	31

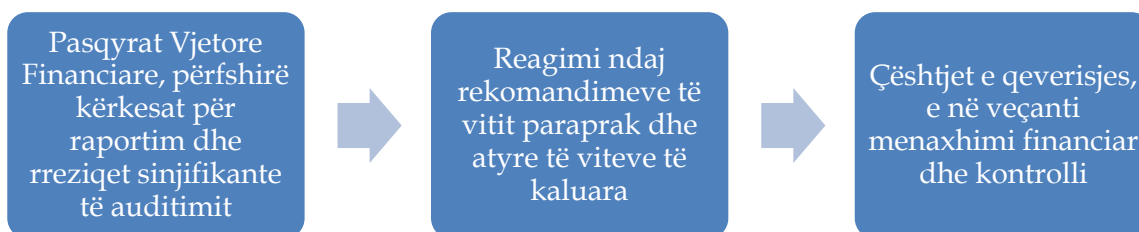
Përmbledhje e përgjithshme

Hyrje

Ky raport përmbledh çështjet kryesore që dalin nga auditimi ynë i pasqyrave vjetore financiare të Komunës së Obiliqit për vitin 2014 – i cili e përcakton Opinionin e dhënë nga Auditori i Përgjithshëm. Falënderoj Kryetarin e Komunës dhe ekipin e tij për ndihmën e tyre gjatë procesit të auditimit.

Ekzaminimi i pasqyrave financiare për vitin 2014 u ndërmor në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtarisht të auditimit në Sektorit Publik. Qasja jonë ka përfshirë testet dhe procedurat, të cilat ne menduam se ishin të nevojshme për të arritur në një opinion lidhur me pasqyrat financiare. Qasja e ndërmarrë është paraqitur në Memon e Planifikimit të Auditimit, e datës 13/10/2014.

Auditimi ynë është fokusuar në:

Niveli i punës së kryer nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm për të përfunduar auditimin për vitin 2014 pasqyron drejtpërsëdrejti cilësinë e kontrollit të brendshëm të zbatuar nga menaxhmenti.

Opinion

Shtojca I shpjegon llojet e ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ana e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm.

Opinionin e Auditorit të Përgjithshëm është:

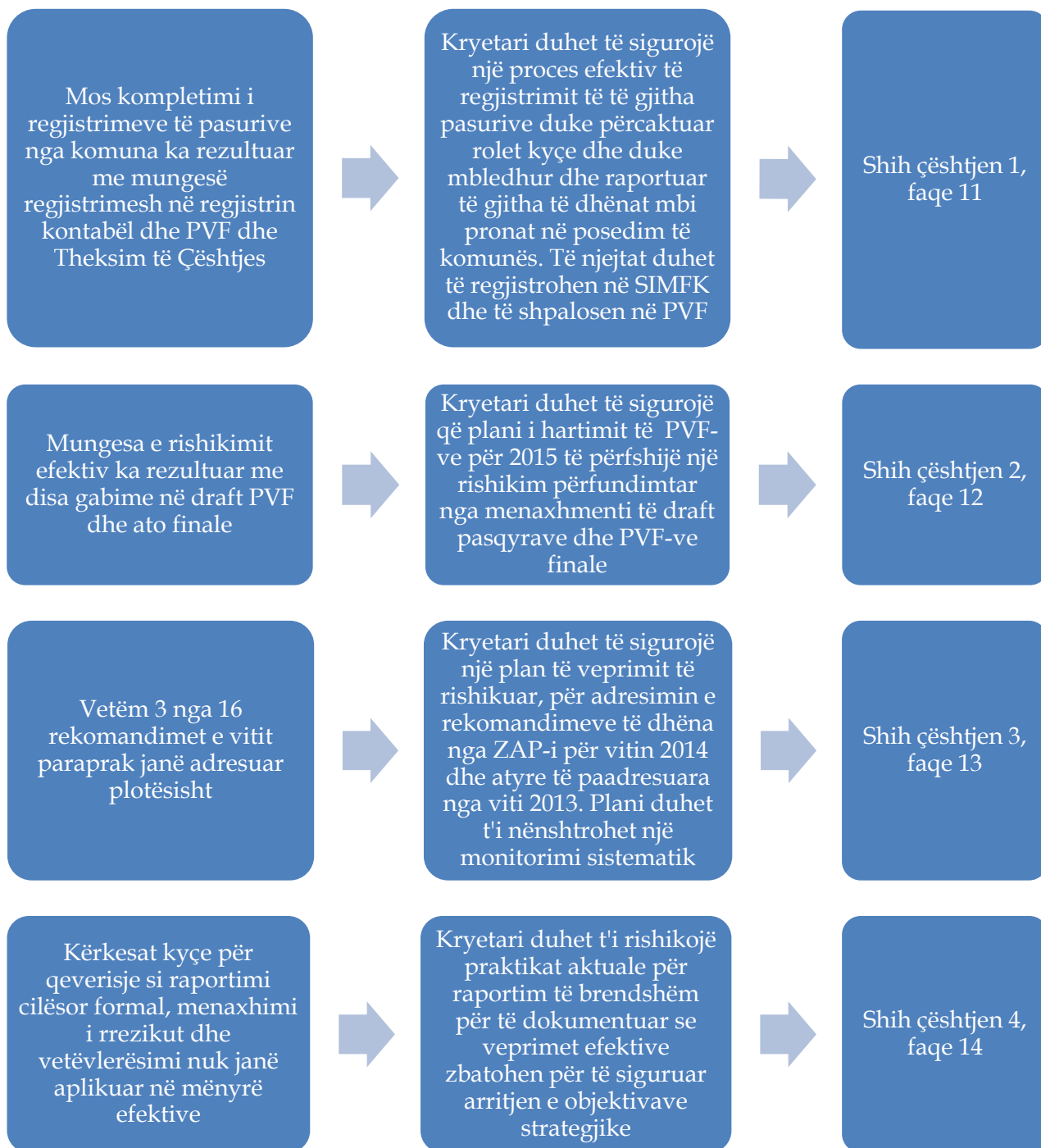
Sipas opinionit tonë pasqyrat financiare paraqesin *një pamje të drejtë dhe të vërtetë* në të gjitha aspektet materiale.

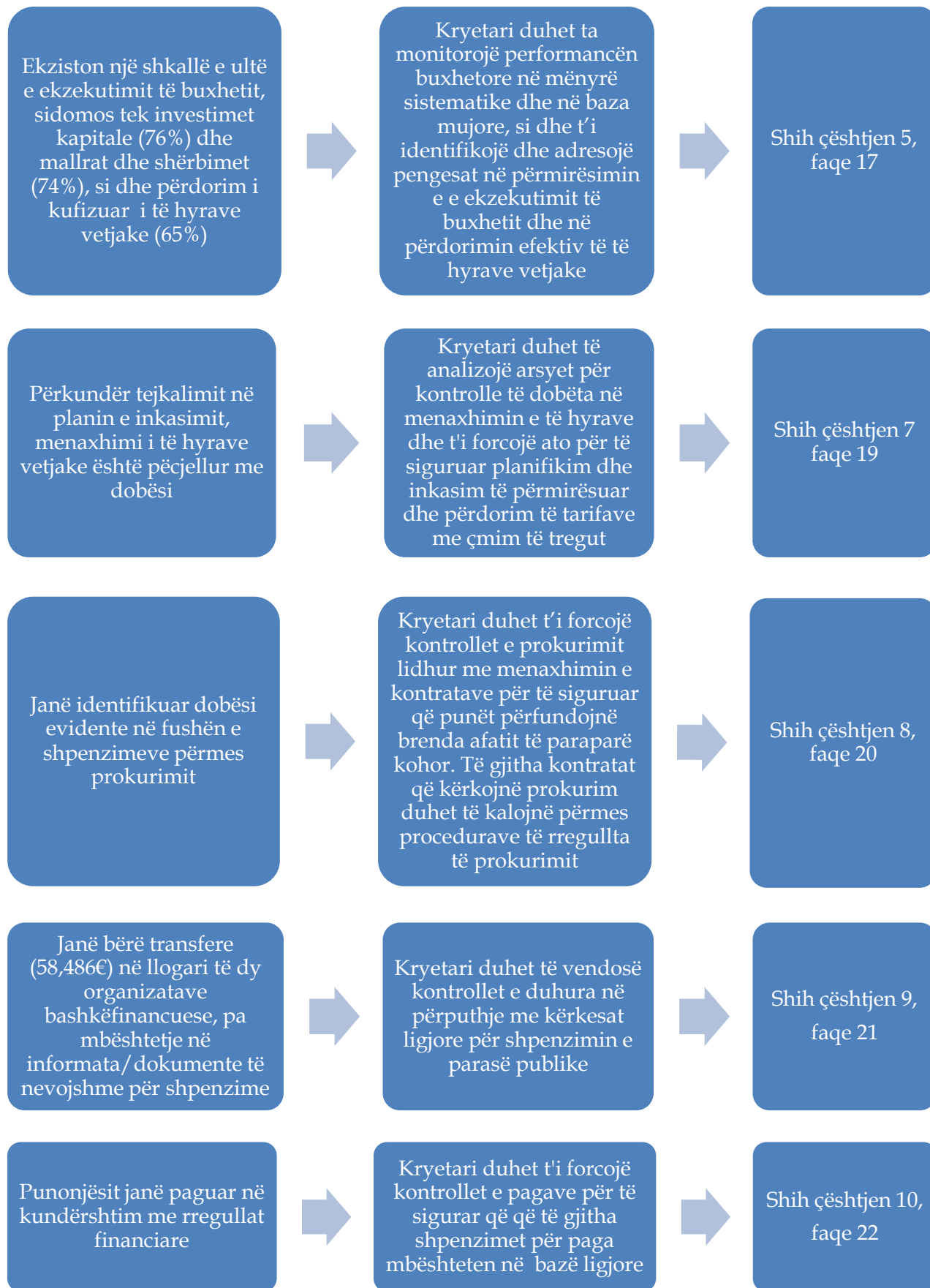
Si *Theksimi të Çështjes* dëshirojmë të tërheqim vëmendjen tuaj për faktin se Regjistri i Pasurive Fikse dhe shpalosja e tyre në PVF nuk është i plotë.

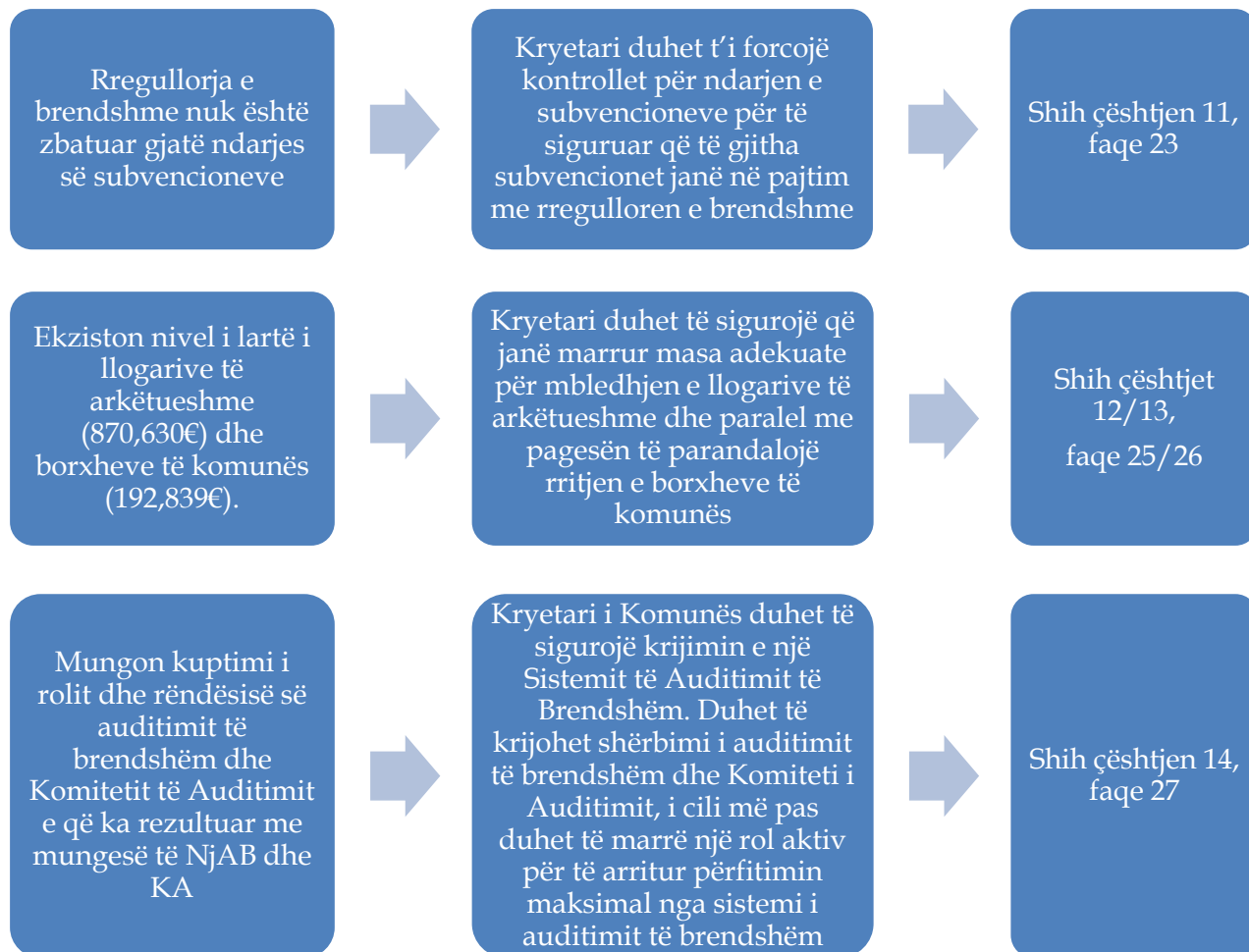
(SNISA 200/1706: Opinion i Pamodifikuar me Theksim të Çështjes).

Konkluzioni i përgjithshëm

Konkluzionet dhe rekomandimet tona kryesore për Kryetarin e komunës janë:

Përgjigjja e Menaxhmentit – auditimi 2014

Menaxhmenti i komunës është pajtuar me të gjitha gjetjet tona të auditimit dhe është zotuar se do t'i adresoj rekomandimet e dhëna.

Ne e marrim si punë të kryer që Kryetari:

- Të diskutojë raportin e auditimit në Asamblenë Komunale; dhe
- Gjatë muajit janar/shkurt 2016 të inicojë diskutimet në Asamblenë Komunale lidhur me implementimin e Planit të Veprimit për rekomandimet e auditimit, para se PVF 2015 të jenë dorëzuar në Ministrinë e Financave.

1 Fushëveprimi i auditimit dhe metodologjia

Është përgjegjësi e menaxhmentit të komunës së Obiliqit të përgatisë Pasqyrat Vjetore Financiare (PVF) sipas Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Sektorin Publik (SNKSP) për “Raportimin Financiar në bazë të Kontabilitetit të Parasë së Gatshme” dhe kërkesave të tjera specifike. Zyra e Auditorit të Përgjithshëm (ZAP) është përgjegjëse për kryerjen e auditimit të rregullsisë që përfshin ekzaminimin dhe vlerësimin e pasqyrave financiare dhe të dhënave tjera financiare si dhe të shpreh opinionin:

- nëse PVF japin një pamje të drejtë dhe të vërtetë të llogarive dhe çështjeve financiare për periudhën e auditimit;
- nëse të dhënat financiare, sistemet dhe transaksionet janë në pajtim me ligjet dhe rregulloret në fuqi;
- për përshtatshmërinë e funksioneve të kontrollit të brendshëm dhe të auditimit të brendshëm; dhe
- për të gjitha çështjet të cilat dalin apo kanë të bëjnë me auditimin.

Ne kemi shqyrtuar kontrollet menaxheriale, për të përcaktuar shkallën deri ku mund të mbështetemi në to, për përcaktimin e testimit të hollësishëm, i cili është i nevojshëm për të siguruar nivelin e nevojshëm të dëshmive, për të mbështetur opinionin e Auditorit të Përgjithshëm (AP). Aktivitetet e menaxhmentit përcaktojnë edhe fokusin e auditimit tonë të pajtueshmërisë dhe auditimit të qeverisjes së mirë të cilat nuk kanë ndikim të drejtpërdrejtë në opinion.

Qasja jonë audituese ndaj qeverisjes fokusohet në vlerësimin e veprimeve të ndërmarra nga menaxhmenti me qëllimin për të siguruar menaxhim efektiv financiar dhe kontroll, si dhe në vlerësimin e rezultateve të këtyre veprimeve në dhënien efikase të outputeve cilësore operationale. Kjo, për shembull, mund të jetë një aktivitet monitorimi i ndërmarrë nga menaxhmenti ose nga nivele më të ulëta të kontrolleve operationale. Ne konsiderojmë nëse kontrollet janë të dizajnuara mirë, nëse janë implementuar sipas planit dhe nëse operojnë në mënyrë efektive. Kjo kërkon një vlerësim të strukturave, proceseve dhe linjave të llogaridhënies të prezantuara nga menaxhmenti, përfshirë këtu edhe rolin e Auditimit të Brendshëm dhe të Komitetit të Auditimit si dhe kontrollet e brendshme të sistemit

Pjesët e mëposhtme ofrojnë një përmbledhje më të detajuar të të gjeturave tona të auditimit me theks të veçantë në vëzhgimet dhe rekomandimet në çdo fushë të rishikimit. Një vlerësim i mënyrës se si Menaxhmenti i ka adresuar rekomandimet e bëra në vitin 2013 mund të gjendet në Shtojcën II.

Për të qenë më i plotë, ne kemi përfshirë çështjet e identifikuara gjatë auditimit të ndërmjetëm aty ku ato kanë mbetur relevante. Në fazën e auditimit të ndërmjetme ne ofrojmë këshilla me qëllim që të mundësojmë ndërmarrjen e veprimeve përkatëse para prodhimit të PVF-ve dhe para auditimit final. Të gjeturat tona janë definuar si:

Të prioritetit të lartë - Çështje të cilat mund të rezultojnë në dobësi materiale në kontrollin e brendshëm dhe ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme; dhe

Të prioritetit të mesëm - Çështje të cilat mund të mos rezultojnë në dobësi materiale, por ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme.

Të gjeturat që konsiderohen me prioritet të ulët, do t'i raportohen veçmas stafit të financave.

Procedurat tona kanë përfshirë një rishikim të kontrolleve të brendshme dhe sistemeve të kontabilitetit dhe teste substanciale të shoqëruara me to vetëm deri në atë masë që konsiderohet e nevojshme për kryerjen efektive të auditimit. Të gjeturat e auditimit nuk duhet të konsiderohen sikur përfaqësojnë një pasqyrë gjithëpërfshirëse të të gjitha dobësive që ekzistojnë, apo edhe të gjitha përmirësimeve që mund të bëhen në sistemet dhe procedurat që kanë funksionuar.

2 Pasqyrat vjetore financiare dhe obligimet tjera për raportimin e jashtëm

Përshkrimi

Rishikimi ynë i PVF-ve merr parasysh pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë dhe saktësinë e informacionit të regjistruar në pasqyrat financiare. Ne gjithashtu e marrim parasysh deklaratën e bërë nga Kryetari i Komunës dhe Zyrtaari Kryesor Financiar (ZKF), kur draft PVF të dorëzohen në Qeveri.

Deklarata në lidhje me prezantimin e PVF përfshin një numër të pohimeve për sa i përket pajtueshmërisë me kornizën raportuese dhe cilësinë e informacionit në kuadër të pasqyrave financiare. Disa deklarata kanë për qëllim t'i ofrojnë Qeverisë sigurinë se të gjitha informatat relevante janë ofruar për të siguruar se mund të ndërmerret një auditim gjithëpërfshirës.

Konkluzion i përgjithshëm

Përkundër plotësimit të disa kërkesave për raportim lidhur me PVF, ato përmabjnë gabime materiale sepse komuna nuk ka arritur ta adresojë rrezikun lidhur me pasuritë dhe nuk paraqesin pamje të drejtë, si dhe kanë ndodhur mbivlerësime në disa kategori të shpenzimeve. Andaj 'Deklarata' e bërë nga Kryetari i komunës dhe ZKF, të cilës i jemi referuar më lartë, nuk ishte e saktë në të gjitha aspektet. Të gjitha obligimet tjera të raportimit të jashtëm që nuk lidhen me PVF ishin përmbushur plotësisht.

2.1 Opinioni i Auditimit

Sipas opinionit tonë pasqyrat financiare paraqesin *një pamje të drejtë dhe të vërtetë* në të gjitha aspektet materiale.

Si *Theksimi të Çështjes* dëshirojmë të tërheqim vëmendjen tuaj për faktin se Regjistri i Pasurive Fikse dhe shpalosja e tyre në PVF nuk është i plotë.

(SNISA 200/1706: Opinion i Pamodifikuar me Theksim të Çështjes).

2.2 Rreziqet domethënëse në Pasqyrat Vjetore Financiare

Përshkrimi

Në Memon tonë të planifikimit të auditimit, e datës 13.10.2014, është identifikuar një rrezik domethënës në PVF lidhur me plotësinë e pasurive. Ky është një rrezik i anomalive materiale që mund të rezultojë me Theksim të Çëshjtes.

Rreziku i identifikuar

Çështja 1 - Mos regjistrimi i të gjitha pasurive mund të rezultojë në nënvlerësim material të vlerave të pasurive të prezentuara në PVF

Ne kemi shqyrtuar veprimet e menaxhmentit dhe udhëzimet e aplikuara në lidhje me regjistrimin e pasurive. Në Memon e auditimit të ndërmjetëm, ne i kemi dhënë këshilla menaxhmentit për veprimet e nevojshme për të siguruar që pasuritë e prezentuara në PVF janë të plota. Megjithatë, rreziku i identifikuar është materializuar sepse komisionet për regjistrimin dhe vlerësimin e pasurive ishin formuar me vonesë dhe deri në kohën e auditimit nuk ishte hartuar ndonjë raport mbi gjendjen përfundimtare të pasurive. Si pasojë e kësaj regjistri i pasurive dhe vlera e tyre e prezentuar në PVF nuk është e plotë.

Rekomandimi 1 Prioritet i Lartë – Kryetari i komunës duhet të sigurojë një proces efektiv të regjistrimit të të gjitha pasurive, duke përcaktuar rolet kyçe, që në këtë proces mund të ketë Drejtoria e Kadastrit, duke mbledhur dhe raportuar të gjitha të dhënat mbi pronat në posedim të komunës. Më pas, një komision i veçantë duhet të bëjë një vlerësim të pasurive të identifikuar dhe, pas rishikimit kritik nga ana e Kryetarit, një raport t'i dorëzohet zyrtarit të pasurive për t'i proceduar regjistrimet e duhura në sistemin e SIMFK (moduli i pasurive). Gjithashtu, komisionet për inventarizim dhe vlerësim të pasurive duhet të krijohen çdo vit në kohë adekuate që të kryhet inventarizimi i tërësishëm për të konfirmuar ekzistencën e pasurive (në veçanti të pasurive të luajtshme). Të gjitha aktivitetet duhet të kryhen para se PVF-të e vitit 2015 të jenë dorëzuar.

2.3 Pajtueshmëria me PVF dhe kërkesat tjera për raportim

Nga Komuna kërkohet që të jetë në përputhje me kornizën e caktuar raportuese dhe kërkesat tjera për raportim. Ne kemi marrë parasysh:

- Pajtueshmërinë me Rregulloren Financiare nr. 03/2013;
- Kërkesat e LMFP-së nr. 03/L-048;
- Kërkesat e buxhetit;
- Raportet tremujore duke i përfshirë këtu edhe pasqyrat nëntëmujore me kohë;
- Raportet operative (të performancës);

- Nëse draft plani dhe plani përfundimtar i prokurimit është dorëzuar me kohë;

Në kontekst të kërkesave tjera për raportim ato ishin përmbushur plotësisht përveç Raportit të Performancës për vitin 2014.

Çështja 2 – Përgatitja e PVF – Prioritet i Lartë

E gjetura	Menaxhmenti nuk ka zbatuar një rishikim efektiv të procesit të përgatitjes së PVF-ve i cili ka rezultuar me gabime materiale lidhur me shpalosjet mbi pasuritë e komunës (shih çështjen 1).
Rreziku	Mungesa e një rishikimi efektiv të PVF-ve nga niveli i lartë i menaxhmentit ka rezultuar me gabime materiale të cilat shpiejnë në keqkuptim të pozitës financiare të komunës dhe tek përsëritja e Theksimit të Çështjes.
Rekomandimi 2	Kryetari i komunës duhet të sigurojë që plani i hartimit të PVF-ve për 2015 të përfshijë një rishikim të hollësishëm nga menaxhmenti të draft pasqyrave, me fokus të veçantë në fushat me rrezik të lartë dhe fushat ku janë identifikuar gabime në vitet e mëparshme. Deklarata e bërë nga Kryetari dhe ZKF nuk duhet të dorëzohet përveç nëse në draft PVF janë zbatuar kontrollet e nevojshme.

3 Rekomandimet e vitit paraprak

Konkluzioni i përgjithshëm

Pavarësisht përgatitjes së Planit të Veprimit për të adresuar rekomandimet e vitit 2013, niveli i zbatimit të këtij plani ishte i ulët.

Përshkrimi

Raporti ynë i auditimit për PVF-të e vitit 2013 ka rezultuar me 16 rekomandime kryesore dhe komuna ka përkatitur një Plan Veprimi për zbatimin e këtyre rekomandimeve.

Deri në fund të auditimit tonë për vitin 2014, tri rekomandime janë adresuar plotësisht, pesë janë adresuar pjesërisht, ndërsa tetë prej tyre nuk janë adresuar. Për një përshkrim më të plotë të rekomandimeve dhe mënyrës se si janë adresuar ato, shihni Shtojcën II.

Çështja 3 - Adresimi i rekomandimeve nga viti paraprak – Prioritet i Lartë

E gjetura Vetëm një numër i vogël i rekomandimeve të vitit të kaluar janë adresuar. Menaxhmenti nuk ka zbatuar ndonjë proces formal për të menaxhuar dhe monitoruar zbatimin e rekomandimeve të Auditorit të Përgjithshëm në pajtim me planin e përgatitur për veprim. Fushat ku rekomandimet ende nuk janë adresuar, kanë të bëjnë me pasuritë, të arkëtueshmet nga të hyrat vetjake, pagat dhe mëditjet, subvencionet, obligimet dhe auditimi i brendshëm.

Rreziku Mos adresimi i plotë i rekomandimeve ka rezultuar me dobësi të vazhdueshme në sistemet kyçe financiare, me theks të veçantë në:

- Regjistër të mangët të pasurive;
- Nivel të ulët të ekzekutimit të buxhetit;
- Dobësi në menaxhimin e të hyrave vetjake;
- Dobësi të vazhdueshme në shpenzimet përmes prokurimit dhe vlerë të dobët për para; dhe
- Mungesë të auditimit të brendshëm.

Rekomandimi 3 Kryetari i komunës duhet të sigurojë që plani i veprimit, i rishikuar, për adresimin e rekomandimeve të dhëna nga ZAP-i për vitin 2014 dhe atyre të paadresuara nga viti 2013, do të zbatohet brenda periudhës së përcaktuar kohore. Planin duhet të parashihet edhe stafin përgjegjës për implementim dhe aktivitetet specifike që duhet të ndërmerren, me fokus fillestar të trajtimit të fushave me rëndësi më të madhe. Progresit kundrejt planit duhet të monitorohet direkt nga ana e Kryetarit.

4 Qeverisja

Konkluzioni i përgjithshëm

Qeverisja e fortë mbështetë planifikimin efektiv, implementimin dhe monitorimin e aktiviteteve të komunës.

Aspektet kyçe që duhet adresuar për të mundësuar një kornizë të mirëfilltë qeverisëse janë:

- Menaxhimi i rrezikut – ku komuna nuk ka vendosur procedura formale dhe të dokumentuara për menaxhim të rrezikut;
- Raportimi i brendshëm dhe monitorimi sistematik i aktiviteteve – ku raportimi i brendshëm nuk ofron bazë cilësore për një monitorim efektiv;
- Vetëvlerësimi – ku komuna nuk ka përmbushur kërkesën e MFK-së për zbatimin e vetëvlerësimit; dhe
- Sistemi i auditimit të brendshëm – ku komuna nuk ka Njësi të Auditimit të Brendshëm dhe Komitet të Auditimit.

Komuna ende nuk ka arritur të vendosë aranzhimet e duhura për një qeverisje të përgjithshme efektive e që ka rezultuar me dobësitë e shpalosura në brendësi të këtij raporti.

4.1 Qeverisja e mirë

Përshkrimi

Procedurat e një qeverisje të mirë kanë për qëllim të konfirmojnë që menaxhmenti ka zbatuar një sërë kontrollesh të brendshme për të siguruar se sistemet financiare funksionojnë siç duhet. Është e rëndësishme që ato të përfshijnë raportimin e duhur dhe në kohë për të mundësuar një përgjigje efektive ndaj sfidave të identifikuara operative dhe financiare.

Rekomandimi

Çështja 4 - Dobësi në Kontrollat e Menaxhmentit të Lartë – Prioritet i Lartë

E gjetura	Rishikimi i bërë kontrolleve të larta menaxheriale të zbatuara në Komunë ka nxjerrë në pah një kontroll të dobët mbi shpenzimet dhe të hyrat. Kjo ka ndodhur për shkak se mënyra e raportimeve menaxheriale nuk është e formalizuar dhe nuk ofron shpjegime rreth dallimeve ndërmjet planifikimit dhe realizimit. Kjo ka ndikuar që ne mos të mbështetemi në kontrollet e menaxhmentit të lartë në qasjen tonë audituese.
------------------	---

Kërkesat e MFK-së për aplikim të vetëvlerësimit dhe për menaxhim formal të rrezikut nuk janë adresuar fare sepse komuna nuk e njeh plotësisht rëndësinë e tyre si mjete për ta mbështetur menaxhimin efektiv.

Rreziku

Kërkesat e dobëta të llogaridhënies dhe raportimi i cilësisë së dobët e zvogëlojnë efikasitetin e menaxhimit operacional dhe financiar brenda në komunë dhe mund të rezultojnë me vendimmarrje jo cilësore dhe me kohë, për të reaguar ndaj sfidave aktuale në aktivitetet operative dhe financiare të komunës.

Rekomandimi 4 Kryetari i komunës duhet t'i rishikojë rregullimet qeverrësive aktuale dhe kërkesat e ndërlidhura për raportim të tyre. Kërkesat e pa plotësuar duhet të zbatohen deri në fund të vitit 2015. Cilësia e çështjeve të ndërlidhura, siç është raportimi i brendshëm, duhet të rishikohen në mënyrë kritike për të dokumentuar që janë zbatuar veprime efektive për të siguruar menaxhim efektiv operacional të komunës dhe arritjen e objektivave strategjike.

4.2 Planifikimi dhe realizimi i Buxhetit

Përshkrimi

Ne i kemi shqyrtuar burimet e fondeve buxhetore për komunën, shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike dhe të hyrat e inkasuara. Kjo është paraqitur në tabelat e mëposhtme:

Tabela 1. Burimet e fondeve buxhetore – realizimi ndaj buxhetit (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final ¹	2014 Realizimi	2013 Realizimi	2012 Realizimi
Burimet e Fondeve:	4,567,669	5,806,042	5,179,911	4,365,011	4,483,745
Granti i Qeverisë -Buxheti	3,832,669	4,247,464	4,178,692	3,575,983	3,894,156
Të bartura nga viti paraprak ²	0	494,837	422,650	258,731	168,599
Të hyrat vetjake ³	735,000	1,045,795	578,569	529,416	248,789
Donacionet e brendshme	0	7,546	0	0	158,390
Donacionet e jashtme	0	10,400	0	881	13,811

¹ Buxheti Final – buxheti i aprovuar nga Kuvendi që është e përshtatur vazhdimisht nga Ministria e Financave

² Të hyrat vetjake të Komunave të pashpenzuara në vitin paraprak të bartura në vitin aktual.

³ Të hyrat e planifikuara dhe të inkasuara në vitin vijues.

Buxheti final është më i lartë se buxheti fillestar për 1,238,373€. Kjo rritje e buxhetit është rezultat i:

- Rritjes së grantit qeveritar në shumë 414,795€;
- Rritjes së të hyrave vetjake të vitit 2014 në shumë 310,795€;
- Bartjes së të hyrave vetjake nga viti 2013 në shumë 494,837€;
- Donacioneve të jashtme prej 10,400€; dhe
- Donacioneve të brendshme 7,546€.

Në vitin 2014, komuna ka shpenzuar 89% të buxhetit final, me një shkallë për 4% më lartë se në vitin paraprak. Më poshtë jepen shpjegimet për pozitën aktuale.

Tabela 2. Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike - realizimi ndaj buxhetit (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2014 Realizimi	2013 Realizimi	2012 Realizimi
Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike	4,567,669	5,806,042	5,179,911	4,365,011	4,483,745
Pagat dhe Mëditjet	2,834,656	3,269,450	3,238,451	2,782,335	2,799,320
Mallrat dhe Shërbimet	306,750	546,258	401,586	267,276	317,157
Shërbimet komunale	120,100	120,100	102,067	114,172	134,310
Subvencionet dhe Transferet	79,000	79,000	78,926	78,996	97,503
Investimet Kapitale	1,227,163	1,791,234	1,358,881	1,122,232	1,135,455

Shpjegimet rreth ndryshimeve në kategoritë buxhetore janë nëdhënë si në vijim:

- Buxheti për investime kapitale ishte rritur për 564,071€, ndërsa shkalla e shpenzimeve për këtë kategori ishte vetëm 75% e buxhetit dhe prezenton një performancë të dobët buxhetore. Ky buxhet është planifikuar të shpenzohej për projektet në vazhdim dhe për projekte të reja. Komuna nuk ishte në gjendje të ofrojë shpjegime për nivelin e ulët të ekzekutimit të buxhetit. Sidoqoftë, kjo ka ndodhur për shkak të mungesës së kontrolleve për të bërë një planifikim real dhe menaxhim adekuat të kontratave. Si pasojë, disa projekte nuk kanë filluar fare, e te disa të tjera kanë ndodhur vonesa në realizimin e punëve;
- Rritja e buxhetit për paga dhe mëditje me 434,795€ ka ndodhur për shkak të vendimit të Qeverisë për ngritjen e pagave për 25%. Deri në fund të vitit komuna kishte realizuar 99% të buxhetit final;
- Buxheti për mallra dhe shërbime është rritur për 239,508€, ndërsa vetëm 74% e buxhetit final është shpenzuar. Sidoqoftë, kjo nuk paraqet një pamje reale të këtyre shpenzimeve sepse nga

buxheti për mallra dhe shërbime janë kryer mirëmbajtje investive të rrugëve dhe objekteve në shumë 34,211€ (shih çështjen 6). Kjo ka ndodhur për shkak të planifikimit të dobët të buxhetit dhe mungesës së rishikimeve efektive nga menaxhmenti. Përderisa ekzekutimi i buxhetit është i ulët, obligimet e komunës në këtë kategori janë rritur për 60,099€ sepse komuna nuka arritur të bëjë një menaxhim adekuat të shkurtimeve buxhetore (15%) për mallra dhe shërbime;

- Buxheti për shërbimet komunale ishte shpenzuar në nivel 85%. Kjo, pjesërisht, ka ndodhur për shkak të vendimit qeveritar për shkurtrim të shpenzimeve për mallra dhe shërbime në shkallë 15%; dhe
- Buxheti nga donacionet (brendshme dhe të jashtme) ishte 17,946€ ndërsa shpenzimet ishin zero (0). Edhe kjo reflekton një pjesë të performancës së dobët buxhetore të komunës për shfrytëzimin e fondeve në dispozicion.

Tabela 3. Të hyrat vetjake komunale të buxhetuara dhe të mbledhura në 2014 (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2014 Pranimet	2013 Pranimet	2012 Pranimet
Të hyrat vetjake	735,000	1,045,796	1,045,796	800,456	622,204

Në vitin 2014 komuna kishte tejkaluar planin për inkasimin e të hyrave duke mbledhur 310,796€ apo 42% mbi shumën e planifikuar. Krahësuar me vitin paraprak inkasimi është rritur për 245,339€ apo 31%. Kjo ngritje e inkasimit ka ndodhur kryesisht nga rritja e të hyrave nga taksat nga kadastri, taksat administrative, si dhe dyfishimit të të hyrave nga gjobat në trafik dhe dënimet nga gjykatat.

Rekomandimet

Çështja 5 – Ekzekutim i ulët i buxhetit dhe planifikim/shfrytëzim i dobët i të hyrave vetjake dhe donacioneve – Prioritet i Lartë

E gjetura Komuna ka treguar nivele të ulëta të ekzekutimit të buxhetit për mallra dhe shërbime (74%), shpenzime komunale (85%) si dhe për investime kapitale (76). Pavarësisht buxhetit të nën-shpenzuar, obligimet për mallra dhe shërbime janë rritur për 60,099€ dhe 20,623€ për shpenzime komunale. Kjo pasqyron një planifikim dhe monitorim të dobët buxhetor.

Përkundër nivelit të përmirësuar të inkasimit të të hyrave vetjake, tejkalimi i planit fillestar për 42% demonstroi projeksione joreale të të hyrave. Në anën tjetër vetëm 65% e të hyrave vetjake në dispozicion janë shpenzuar gjatë vitit 2014. Shuma 539,414€ (35%) do të barten në vitin 2015. Poashtu, niveli i shpenzimit të buxhetit nga donacionet ishte zero (0). Edhe kjo ka pasqyruar planifikim të dobët.

Rreziku Dobësitë në planifikimin dhe ekzekutimin e buxhetit e zvoglojnë efektivitetin e planeve të komunës dhe do të rezultojnë në mos arritjen e objektivave komunale. Niveli i ulët i ekzekutimit mund të rezultojë në reduktimin e granteve qeveritare dhe në financimin e obligimeve të vitit aktual nga buxheti i vitit të ardhshëm. Dështimi në përdorimin e donacioneve mund të rezultojë që donatorët të mos ofrojnë donacione në vitet e ardhshme. Mos përdorimi i të hyrave vetjake mund të rezultojë në ngecje të realizimit të projekteve të financuara nga ky burim. Projeksioni i të hyrave më i ulët se kapaciteti real i inkasimit rezulton në planifikimin joreal dhe në humbje të mundshme për komunën.

Rekomandimi 5 Kryetari i komunës duhet të siguroj një monitorim të performancës buxhetore në mënyrë sistematike dhe në baza mujore si dhe t'i identifikojë dhe adresojë pengesat në përmirësimin e nivelit të ekzekutimit të buxhetit dhe në përdorimin efektiv të të hyrave vetjake. Arsyet e mospërputhjes midis planifikimit dhe mundësisë reale për inkasim duhet të rishikohen për të siguruar që planifikimi i të hyrave është i bazuar në analiza dhe vlerësime reale.

Çështja 6 - Keqklasifikimi i shpenzimeve - Prioritet i Lartë

E gjetura Rishikimi ynë ka identifikuar 2 raste ku komuna i ka keq klasifikuar shpenzimet. Kjo ka ndodhur për shkak të dështimit të komunës që t'i përmbahet Rregulës Financiare 01/2013:

- Pagesa 29,287€ për "Riparimin e rrugëve" është bërë nga buxheti për mallra dhe shërbime; dhe
- Pagesa prej 4,924€ për "Renovimin e objekteve" është bërë nga buxheti për mallra dhe shërbime.

Rreziku Klasifikimi i gabuar i pagesave ka rezultuar me mbivlerësim të mallrave dhe shërbimeve dhe njëkohësisht me nënvlerësim të investimeve kapitale për 34,211€. Kjo mund të çojë në keqkuptim të pozitës financiare të komunës dhe mund të rezultojë në Modifikim të Opinionit.

Rekomandimi 6 Kryetari i komunës duhet t'i identifikoj arsyet se pse kanë ndodhur gabime në klasifikime dhe t'i forcoj kontrollet në mënyrë që të gjitha shpenzimet planifikohen dhe klasifikohen në kodet/kategoritë e duhura me synimin që këto të paraqiten drejtë në PVF.

4.3 Të hyrat (përfshirë të hyrat vetjake)

Përshkrimi

Të hyrat e gjithmbarshme në Komunë për vitin 2014 ishin 1,045,795€. Prej tyre 1,013,160€ janë mbledhur nga komuna nga tatimi në pronë, taksat për ndërrimin e destinimit të tokës, participimet, taksat administrative, etj. Shuma 28,690€ janë të hyra nga gjobat e trafikut dhe 3,945€ nga gjykata.

Rekomandimi

Çështja 7 – Dobësi në planifikimin dhe inkasimin e të hyrave vetjake – Prioritet i Lartë

E gjetura Rishikimi ynë ka identifikuar disa dobësi që e kanë përcjellur Komunën në menaxhimin e arkëtimit të të hyrave vetjake. Këto dobësi janë paraqitur në vijim:

- **Tatimi në pronë** - Planifikimi për të hyra nga tatimi në pronë në vitin 2014 ishte 276,000€ ndërsa inkasimi ishte 316,259€ apo 16% më shumë se planifikimi. Kjo nuk prezenton një performancë reale pasi që shuma e planifikuar është më e ulët se ajo e faturuar (372,785€). Ky planifikim, edhe pse pjesërisht përcaktohet nga kufijtë e qarkores buxhetore, reflekton një projeksion të dobët dhe të pabazuar për këtë lloj të të hyrave;
- **Lejet e ndërtimit** - Gjatë periudhës 2014 ishin inkasuar 27,548€ nga 65,600€ të planifikuara, duke përfshirë arkëtimet për faturat nga vitet e kaluara. Komuna nuk ishte në gjendje të ofrojë shpjegime për këtë diferencë; dhe
- **Shfrytëzimi i pronës** – Rishikimi ynë i 12 kontratave ka identifikuar që e drejta për shfrytëzimin e pronës komunale nuk realizohet përmes procedurave të ankandit publik. Për më tepër, këto prona ishin dhënë në shfrytëzim me çmim jo-normalisht të ulët prej 0.02€ për m² (2 cent për m²) në vit apo 180,887m² sipërfaqe janë dhënë për 3,618€ në vit. Kjo ka ndodhur për shkak që komuna nuk ka zbatuar rregulloren e brendshme për tarifa dhe Ligjin 03/L-226 për dhënien e pronës komunale në shfrytëzim.

Rreziku Planifikimi dhe inkasimi i dobët i të hyrave mund të rezultojë me investime të reduktuara nga komuna. Mos-respektimi i ligjit dhe faturimi i tarifave jo-normalisht të ulëta për shfrytëzimin e pronave komunale rezulton me humbje financiare për komunën dhe mund të jetë subjekt i mashtrimeve.

Rekomandimi 7 Kryetari i komunës duhet të analizojë arsyet për kontrolle të dobëta në menaxhimin e të hyrave. Kontrollet duhet të forcohen ndërsa aty ku është e nevojshme të rishikohen, për të siguruar përmirësim të mëtutjeshëm të inkasimit. Lejimi i shfrytëzimit të pronave komunale duhet të bëhet në

përputhje me Ligjin dhe dhe rregulloren e brendshme për tarifa. Një zgjidhje e përshtatshme duhet të prezentohet deri në fund të vitit 2015.

4.4 Shpenzimet

4.4.1 Prokurimi

Përshkrimi

Rregullat e prokurimit kanë për qëllim të sigurojnë që fondet publike të arrijnë vlerën për para përmes aplikimit transparent dhe efikas. Korniza ligjore përcakton qartë të drejtat, detyrat dhe përgjegjësitë e të gjitha palëve të përfshira në prokurimin publik. Kjo përfshin edhe kërkesat për t'i zvogluar rreziqet në lidhje me vonesat në përfundimin e punëve, shmangien e konfliktit të interesave dhe ofertave jo të plota dhe arritjes së vlerës për para.

Në vitin 2014 në total janë zbatuar 72 procedura të prokurimit në vlerë 1,589,548€.

Rekomandimi

Çështja 8 - Dobësi në shpenzimet përmes prokurimit - Prioritet i Lartë

E gjetura

Për shkak të menaxhimit të dobët të kontratave dhe mungesës së rishikimeve efektive nga menaxhmenti ekzistojnë vonesa të shumta në realizimin e projekteve. Raste të tilla janë paraqitur në vazhdim:

- Pranimi teknik i projektit "Asfaltimi, trotuari dhe ndriçimi i 6 rrugëve në Qytet" në vlerë 263,803€ ishte bërë me 120 ditë vonesë;
- Pranimi teknik i projektit "Asfaltimi i rrugëve lokale në Grabovc" në vlerë 38,500€ ishte bërë me 73 ditë vonesë;
- Situacioni i tretë i përkohshëm për projektin "Asfaltimi i rrugëve rurale" në vlerë 293,973€ ishte pranuar 76 ditë pas afatit për përfundimin e projektit; dhe
- Situacioni i tretë i përkohshëm për projektin "Asfaltimi, trotualet dhe ndriçimi i rrugës - Washingtoni" në vlerë 115,979€ ishte pranuar 80 ditë pas afatit për përfundimin e projektit. Në asnjë nga rastet e identifikuara komuna nuk kishte zbatuar penale për vonesa.

Me vendime të Kryetarit disa operatorë ekonomik të angazhuar për transportin e nxënësve ishin furnizuar me derivate (692€ apo 556 litra) në pikën e kontraktuar nga komuna. Në formë të njejtë është furnizuar me 100 litra derivate edhe një mjet i rëndë (bager) privat. Për më tepër, komuna nuk kishte ndonjë marrëveshje/kontratë për shërbimin e transportit të nxënësve dhe

përzgjedhja e tyre nuk kishte kaluar përmes procedurave të prokurimit. Kjo reflekton shkelje të Ligjit të Prokurimit dhe Rregullës Financiare për shpenzimin e parasë publike..

Me 28.10.2014 drejtori i arsimit kishte lidhur kontratë në vlerë 4,975€ me operatorin "Zysken-Tran" nga Obilqi për transportimin e thengjillit për shkollat në Komunë. Kontrata ishte lidhur pa kaluar përmes procedurave të prokurimit, duke mos zbatuar kërkesat ligjore të Ligjit të Prokurimit dhe rregullat financiare.

Rreziku Vonesat në përfundimin e projekteve rezultojnë me vonesa në realizimin e planeve të komunës dhe vonesa në shërbimin ndaj qytetarëve. Furnizimi me derivate dhe shpërblimi me kontratë i operatorëve ekonomik pa kaluar përmes procedurave të prokurimit përveç që është në kundërshtim me kërkesat ligjore mund të rezultojë me furnizime jo cilësore dhe vlerë të dobët për paranë e paguar.

Rekomandimi 8 Kryetari i komunës duhet të siguroj kontrollet e prokurimit lidhur me menaxhimin e kontratave janë forcuar ashtu që punët të përfundojnë brenda afatit të paraparë kohor. Të gjitha shpenzimet që kërkojnë prokurim duhet të kalojnë përmes procedurave adekuate të prokurimit për të siguruar vlerë më të lartë për para dhe pagesat të bëhen në pajtim me rregullat financiare. Komuna duhet t'i aplikoj edhe gjobat ndëshkuese ndaj operatorëve ekonomik për të gjitha rastet e vonesave në realizimin e projekteve, nëse ato janë parashikuar me kontratë dhe ekziston baza ligjore.

4.4.2 Shpenzimet pa procedura të prokurimit

Përshkrimi

Shpenzimet jo përmes prokurimit kanë të bëjnë me mallra dhe shërbime për të cilat nuk kërkohet prokurim. Shembuj të këtyre shpenzimeve janë komunalit, avancet për udhëtime, drekat zyrtare, shpenzimet përmes parasë së imët, një pjesë e bashkëfinancimeve etj.

Rekomandimi

Çështja 9 – Pagesat për bashkëfinancim – Prioritet i Lartë

E gjetura Komuna ka transferuar në llogari të organizatës IOM shumën 19,678€ dhe në llogari të organizatës UNDP shumën 38,808€. Pagesat ishin bërë paraprakisht në pajtim me marrëveshjet përderisa nuk kishte kërkesa për raportim financiar dhe të rezultateve gjatë fazës së implementimit.

Rreziku	Pagesat paraprake të pa mbështetura me kontrata efektive mund të rezultojë me humbje financiare për komunën. Mungesa e raportimit gjatë fazës së implementimit të projekteve mund të rezultojë me mos përmbushjen e objektivave dhe potencialisht mund të konsiderohen si pagesa të parregullta.
Rekomandimi 9	Kryetari i komunës duhet ta rishqyrtojë arsyeshmërinë e praktikave të hyrjes në kontrata dhe kryerjes së pagesave paraprake shumë kohë para fillimit të projektit. Për më tepër, marrëveshjet duhet të sigurojnë raportim adekuat të financave dhe rezultateve gjatë fazës së implementimit për të krijuar një bazë për monitorim. Raportet finale duhet të publikohet për të siguruar transparencë dhe llogaridhënie.

4.4.3 Kompensimet (pagat dhe mëditjet)

Përshkrimi

Pagat dhe Mëditjet paguhen përmes një sistemi të centralizuar qeveritar. Kontrollët që operojnë në nivel lokal nga komuna kanë të bëjnë me: a) autorizimin e listës së pagave; b) verifikimin e ndryshimeve të mundshme; dhe c) rishikimin e buxhetit për këtë kategori dhe barazimet me thesarin.

Rekomandimi

Çështja 10 – Dobësi në llogaritjen e kompensimeve/pagave – Prioritet i Lartë

E gjetura	<p>Rishikimi ynë i listës së pagave ka identifikuar dobësitë në vijim:</p> <ul style="list-style-type: none">Gjatë vitit 2014 punonjësit arsimor të sh.m. “Hasan Tahsini” në Obiliq për mësim joformal kishin marrë kompenzime në shumë prej 19,400€. Pagesa e këtyre kompenzimeve ishte bërë nga mjetet e grumbulluara nga pagesa për arsim joformal sipas një vlerësimi të aprovuar nga Kryetari i Këshillit të shkollës ndërsa nuk ekziston ndonjë rregullore në nivel të komunës që do të përcaktonte normat dhe formën e kompenzimit për çdo mësimdhënës të angazhuar në arsimin joformal. Komuna nuk ishte në gjendje të ofrojë shpjegime për mënyrën e llogaritjes së këtyre kompenzimeve;8 punonjës të komunës (dy prej tyre drejtor të drejtorive) ishin paguar me kompenzime shtesë, përveç pagës së rregulltë, për pjesëmarrje në disa komisione të ndryshme sepse komuna nuk kshihte zbatuar kërkesat e UA 01/2010 për kufizimet e kompenzimeve. Shuma totale e paguar për këto kompenzime ishte 4,750€;Në 6 nga 17 raste të testuara kemi gjetur se punonjëset në sektorin e arsimit janë paguar me pagë të plotë gjatë pushimit të lehonisë (617€). Kjo ka ndodhur për shkak të rishikimeve të dobëta të menaxhmentit; dhe
------------------	--

- Në të gjitha kontratat e punës së punonjësve të komunës në pagën bazë janë përfshirë edhe shtesat e ndryshme që përfitojnë punonjësit.

Rreziku

Pagesa e punonjësve për arsim për të rritur pa mbështetje në një rregullore që përcakton normat dhe mënyrën e kompensimit si dhe pagesa e punonjësve në kundërshtim me UA 01/2010 rezulton me pagesa të parregullta. Kompensimi me pagë të plotë gjatë pushimit të lehonisë paraqet pagesa të parregullta dhe trajtim të pabarabartë të punonjësve të komunës. Përfshirja e shtesave në pagën bazë mund të rezultojë me obligime ligjore/kontraktuale për kompensim të punonjësve dhe me shpenzime të papërbalueshme në rastet e ndryshimit/largimit të shtesave.

Rekomandimi 10 Kryetari i komunës duhet t'i analizojë shkaqet që kanë çuar në paraqitjen e dobësive të identifikuar më lartë dhe t'i forcojë kontrollet lidhur me llogaritjen e kompensimeve të punonjësve. Të gjitha pagat dhe kompensimet duhet të llogariten në përputhje me normat në fuqi dhe duhet të aprovohen nga menaxhmenti i lartë i komunës. Mënyra e kompensimit të punonjësve në arsimin për të rritur duhet të ndërprehet menjëherë, ndërsa Kryetari duhet ta përgatisë një akt normativ dhe të njejtin t'ia paraqes Kuvendit Komunal për aprovim. Kontratat e punonjësve duhet të përmbajnë vetëm pagën bazë në pajtim me ligjet dhe vendimet e Qeverisë.

4.4.4 Subvencionet dhe Transferet

Përshkrimi

Subvencionet janë pagesa të pakthyeshme të komunës për përfitues publik/jopublik dhe përfitues individual. Llojet kryesore të subvencioneve që ndahen nga komuna e Obiliqit janë bursat për mësim, subvencione për sport, ndihmë rasteve sociale, subvencione për bujqësi, etj. Komuna ka një rregullore të brendshme për ndarjen e subvencioneve, në bazë të të cilës përcaktohen kriteret për ndarjen e tyre.

Rekomandimi

Çështja 11 – Pagesa të parregullta për subvencione – Prioritet i Lartë

E gjetura

Përkundër ekzistimit të rregullores për ndarjes e subvencioneve, rishikimi ynë ka identifikuar disa pagesa të parregullta për subvencione sepse komuna nuk ka zbatuar rregulloren e brendshme dhe rregullat financiare. Si rezultat janë paraqitur dobësitë në vijim:

- Me vendim të Kuvendit Komunal nga buxheti për subvencione ishte paguar qiraja për partitë politike që janë pjesë e Kuvendit Komunal në shumë 6,280€;

- Nga buxheti për subvencione ishin paguar dy organizime festive me rastin e 7/8 marsit në shumë 6,025€;
- Me vendim nga Kuvendi Komunal ishte ndarë shuma 3,000€ për një përfitues individual për renovimin e shtëpisë së djegur dhe me vendim të Kryetarit ishte ndarë shuma 500€ për blerjen e instrumenteve për Ansamblin "Dëshmoret e Kombit". Në të dy raste mungonin raportet kthyesë për mënyrën dhe shumat e shpenzuara;
- Rregullorja përcakton që një përfituesit mund t'i ndahen mjete vetëm një herë brenda vitit ndërsa komuna tri herë gjatë vitit kishte ndarë mjete për qendrën kulturore "Kastrioti" në shumë totale 1,805€ dhe katër herë për Klubin e hendbollit "KEK Obiliqi" në shumë totale 2,215€; dhe
- Me vendim të Kryetarit nga subvencionet ishte paguar një zyrtar për mbikëqyrjen e sallës sportive në Obiliq në shumë 180€.

Rreziku

Shpenzimi i buxhetit të subvencioneve për mallra/shërbime/qera është në kundërshtim me Rregulloren e brendshme dhe Rregullën Financiare 01/2013 – shpenzimi i parasë publike dhe rezulton me pagesa të parregullta dhe mbivlerësim të subvencioneve. Në anën tjetër, mungesa e raportimeve të shpenzimeve nga mjetet e përfituara si subvencione mund të rezultojë me pagesa potencialisht të parregullta, vlerë të dobët për para dhe mund të jetë subjekt i mashtrimit.

Rekomandimi 11 Kryetari i komunës duhet të inicoj një rishikim të kontrolleve për ndarjen e subvencioneve dhe t'i forcojë ato për të siguruar që të gjitha shpenzimet për subvencione janë në pajtim me rregulloren e brendshme, Rregullën Financiare 01/2013 dhe kontribojnë në arritjen e objektivave të komunës. Të gjithë përfituesit duhet të bëjnë raportime kthyesë në komunë për të siguruar vlerë të lartë për paranë e paguar dhe për të shmangur mundësinë e mashtrimeve.

4.5 Pasuritë dhe detyrimet

4.5.1 Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale

Përshkrimi

Menaxhimi i pasurive në Komunë është shoqëruar me dobësi të vazhdueshme. Komisioni për inventarizim të pasurisë ishte formuar me vonesë dhe si rezultat deri në fund të auditimit tonë nuk kishte përfunduar punën.

Ne kemi identifikuar si rrezik significant plotësinë e pasurive të komunës dhe si i tillë është trajtuar në kapitullin 2.2 (shih çështjen 1).

4.5.2 Trajtimi i të arkëtueshmëve

Përshkrimi

Llogaritë e arkëtueshme të komunës prezantojnë shuma të mjeteve që qytetarët dhe organizatat i detyrohen komunës për shërbimet, punët, mallrat apo pronat që i kanë përfituar nga komuna.

Shuma e llogarive të arkëtueshme në fund të vitit 2014 ishte 870,630€ apo 33% më e lartë se në fund të vitit paraprak (653,523€). Zërat më të lartë që e përbëjnë këtë shumë janë tatimi në pronë (800,136€), licenca tjera afariste (54,640€) dhe qeraja dhe shfrytëzimi i pronës (15,854€)

Rekomandimi

Çështja 12 - Nivel i lartë i llogarive të arkëtueshme - Prioritet i Lartë

E gjetura Dështimi i komunës për t'a zbatuar Rregullën Financiare për inkasimin e të hyrave dhe mungesa e rishikimeve efektive nga menaxhmenti ka rezultuar me rritje të vazhdueshme të llogarive të arkëtueshme. Në dy raste të identikuara, debitorët kishin obligim për tatim në pronë në shumë 6,413€ gjegjësisht 9,017€ dhe nuk kishin paguar asnjëherë që nga viti 2004 gjegjësisht 2008. Për më tepër, komuna ende nuk ka një strategji mbi veprimet që duhet të ndërmerren për mbledhjen e llogarive të arkëtueshme.

Rreziku Rritja e llogarive të arkëtueshme zvogëlon mundësinë e komunës për të financuar projektet nga të hyrat vetjake dhe mund t'i nxisë debitorët tjerë të mos i paguajnë obligimet e tyre ndaj komunës. Vjetërsimi i këtyre llogarive mund të rezultojë me një situatë kur komuna do ta humbë mundësinë e mbledhjes së tyre.

Rekomandimi 12 Kryetari i komunës duhet të inicoj një analizë për arsyet e nivelit të lartë të të arkëtueshmeve dhe t'i forcojë kontrollet për të parandaluar rritjen e tyre të mëtutjeshme. Një strategji dhe mekanizma adekuat duhet të prezantohen për të mundësuar mbledhjen e të arkëtueshmeve historike, përfshirë edhe veprimet ligjore.

4.5.3 Trajtimi i borxheve

Përshkrimi

Borxhet e komunës paraqesin obligimet që komuna kryesisht ka ndaj furnitorëve të vet. Ekziston një trend i rritjes së borxheve vit pas viti, e që reflekton një menaxhim jo të duhur të aktiviteteve buxhetore.

Për shkak të mungesës së një qasjeje efektive për menaxhimin e shkurtimeve buxhetore për mallra dhe shërbime (15%) me vendim qeveritar, borxhet e komunës kanë shënuar rritje. Pasqyra e

obligimeve të papaguara në fund të vitit 2014 ishte 192,839€ apo 26% më e lartë se në vitin paraprak (152,621€).

Rekomandimi

Çështja 13 – Nivel i lartë i borxheve të komunës - Prioritet i Lartë

E gjetura Borxhet e komunës kanë shënuar rritje të vazhdueshme sepse komuna nuk ka zbatuar rregullat financiare dhe nuk ka vendosur rishikime efektive për të mbajtur nën kontroll nivelin e borxheve. Në vitin 2014 nga ana e MF-së ishte ekzekutuar shuma 65,257€ sipas Nenit 39.2 të LMFP-së për obligimet e papaguara ndaj furnitorëve. Megjithatë, kjo pasqyron vetëm një pjesë të sfidës buxhetore ngase komuna posedon edhe detyrime kontingjente në shumë 386,082€ që mund të shndërrohen në obligime përfundimtare, duke rënduar edhe më tej situatën buxhetore të komunës.

Rreziku Niveli i lartë i obligimeve të papaguara dhe ngritja e obligimeve kontingjente, shton rrezikun që buxheti i komunës të jetë subjekt i ekzekutimeve direkte nga MF dhe vendimeve gjyqësore (siç ka ndodhur në vitin 2014). Një situatë e tillë mund ta shpie komunën në një gjendje të vështirë financiare që mund të ketë pasojë mosrealizimin e projekteve dhe çrregullime tjera në financimin e veprimtarive kryesore.

Rekomandimi 13 Kryetari i komunës duhet t'i forcojë kontrollet menaxheriale duke siguruar një planifikim të hollësishëm dhe real të buxhetit dhe se shfrytëzimi i fondeve bëhet në bazë të një plani të qartë të rrjedhës së parasë, duke mos tejkaluar në asnjë rast fondet e alokuara sipas kategorive ekonomike. Për trajtimin e borxheve të akumuluar, Kryetari duhet të paraqesë një plan ku parashihen veprime konkrete për shlyerjen graduale të borxheve të komunës. Ky plan duhet të monitorohet direkt nga Kryetari i komunës.

4.6 Sistemi i auditimit të brendshëm

Përshkrimi

Sistemi i auditimit të brendshëm është një pjesë kyçe e kontrollit të brendshëm dhe për shkak të rëndësisë së tij ne e prezantojmë këtu veçmas. Ne e marrim parasysh fushëveprimin e punës së auditimit të brendshëm dhe aktivitetet e Komitetit të Auditimit (KA). Përveç kësaj, ne i shqyrtojmë veprimet e ndërmarra nga menaxhmenti i lartë, si rezultat i punës së kryer nga auditimi i brendshëm dhe komiteti i auditimit (aty ku ekzistojnë).

Rekomandimi

Çështja 14 – Mungesa e Auditimit të Brendshëm dhe Komitetit të Auditimit - Prioritet i Lartë

E gjetura Gjatë vitit 2014 nuk ka ekzistuar Auditimi i Brendshëm (AB) dhe Komiteti i Auditimit (KA) sepse menaxhmenti nuk e ka kuptuar rolin dhe rëndësinë e një sistemi efektiv të auditimit për të siguruar mjedis adekuat të kontrollit. Megjithatë NjAB është funksionalizuar në prill të vitit 2015, komuna ende nuk e ka themeluar Komitetin e Auditimit.

Rreziku Mungesa e AB dhe KA ka rezultuar me mungesë të sigurisë së menaxhmentit për funksionimin dhe efektivitetin e kontrolleve të brendshme kundrejt arritjes së objektivave të komunës.

Rekomandimi 14 Kryetari i komunës duhet të sigurojë krijimin e një Sistemit të Auditimit të Brendshëm. Duhet të krijohet Njësia i auditimit të brendshëm dhe Komiteti i Auditimit, i cili më pas duhet të marrë një rol aktiv për të arritur përfitimin maksimal nga sistemi i auditimit të brendshëm. Komiteti i Auditimit duhet të shqyrtojë në mënyrë kritike burimet, planet dhe rezultatet e auditimit të brendshëm dhe kjo duhet të kontribuojë në përmirësimin e përgjithshëm të menaxhimit të Komunës.

Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP

(e shkëputur nga ISSAI 200)

Forma e opinionit

147. Auditori duhet të japë një **opinion të pa-modifikuar** nëse arrin në përfundimin se pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, në pajtim me kornizën e zbatueshme financiare.

Nëse auditori, bazuar mbi dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë anomali materiale ose nuk arrin të marrë dëshmi të mjaftueshme auditimi për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë anomali materiale, atëherë ai duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit sipas pjesës që flet për ‘Përcaktimin e llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit’.

148. Nëse pasqyrat financiare të përgatitura sipas kërkesave të një kornize për prezantim të drejtë nuk arrijnë të japin një paraqitje të drejtë, auditori duhet të diskutojë çështjen me menaxhmentin dhe, varësisht nga kërkesat e kornizës së zbatueshme për raportim financiar dhe nga mënyra se si zgjidhet çështja, të përcaktojë nëse është e nevojshme të modifikojë opinionin e auditimit.

Modifikimet që i bëhen opinionit në raportin e auditorit

151. Auditori duhet të modifikojë opinion në raportin e auditorit në rast se, duke u bazuar në dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë gabime materiale, ose në qoftë se auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë anomali materiale. Auditorët mund të japin tre lloje opinionesh të modifikuara: opinion të kualifikuar, opinion të kundërt dhe mohim të opinionit.

Përcaktimi i llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit

152. Vendimi se cili lloj i opinionit të modifikuar është i përshtatshëm varet nga:

- Natyra e çështjes që i jep shkas modifikimit – d.m.th nëse pasqyrat financiare përmbajnë anomali materiale ose, në rast se ishte e pamundur për të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, mund të përmbajnë anomali materiale; dhe
- Gjykimi i auditorit rreth përhapjes së efekteve ose efekteve të mundshme që çështja ka në pasqyrat financiare.

153. Auditori duhet të japë një **opinion të kualifikuar nëse**: (1) pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se anomali, ose individualisht

ose së bashku, janë materiale por nuk janë përhapur në pasqyrat financiare, ose (2) nëse auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, por arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë materiale por jo të përhapura.

154. Auditori duhet të japë një **opinion të kundërt nëse**, pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se anomalitë, ose individualisht ose së bashku, janë edhe materiale edhe të përhapura në pasqyrat financiare.

155. Auditori duhet japë **mohim të opinionit nëse**, pasi nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, auditori arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë edhe materiale edhe të përhapura. Nëse, pas pranimit të angazhimit, auditori bëhet i vetëdijshëm se menaxhmenti ka imponuar një kufizim të fushëveprimit të auditimit, për të cilin auditori konsideron se mund të rezultojë në nevojën për të shprehur një opinion të kualifikuar ose mohim opinionit mbi pasqyrat financiare, auditori duhet të kërkojë nga menaxhmenti ta heqë atë kufizimin.

Nëse auditori jep një opinion të modifikuar, ai duhet të modifikojë edhe titullin për të korresponduar me llojin e opinionit i shprehur. ISSAI 1705 jep udhëzime shtesë rreth gjuhës specifike që duhet përdorur kur jepet një opinion dhe për të përshkruar përgjegjësinë e auditorit. Ajo gjithashtu përfshin shembuj ilustrues të raporteve.

Paragrafët e Theksimit të Çështjes dhe paragrafët e Çështjeve të Tjera në raportin e auditorit

157. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për të tërhequr vëmendjen e përdoruesve në një çështje të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila është sa e rëndësishme aq edhe thelbësore që ata të kuptojnë pasqyrat financiare, por ka prova të mjaftueshme e të përshtatshme se çështja nuk përmban anomali materiale në pasqyrat financiare, auditori duhet të përfshijë një paragrafi të Theksimit të Çështjes në raportin e tij. Paragrafët për Theksimin e Çështjes duhet t'i referohen vetëm informacionit të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare.

158. Një paragraf i Theksimit të Çështjes duhet:

- Të përfshihet menjëherë pas opinionit;
- Të ketë titullin 'Theksim i Çështjes' ose ndonjë titull tjetër të përshtatshëm;
- Të përmbajë një referencë të qartë ndaj çështjes që theksohet dhe të tregojë se në ç 'pjesë të pasqyrave financiare mund të gjenden shpalosjet relevante që e përshkruajnë plotësisht çështjen;
- Të tregojë se opinionit i auditimit nuk është modifikuar për sa i përket çështjes të theksuar.

159. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për ta komunikuar një çështje, përveç atyre që janë paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila, në gjykimin e auditorit, është e rëndësishme për përdoruesit në mënyrë që ta kuptojnë auditimin, përgjegjësitë e auditorit apo raportin e

auditimit, dhe me kusht që kjo nuk është e ndaluar me ligj ose rregullore, duhet të përpilohet një paragraf me titullin "Çështje Të Tjetra", apo ndonjë titull tjetër të përshtatshëm. Ky paragraf duhet të paraqitet menjëherë pas opinionit dhe pas çdo paragrafi të Theksimit të Çështjes.

Shtojca II: Rekomandimet e vitit paraprak

Komponenti i Auditimit	Rekomandimet e dhëna	Rekomandimet plotësisht të adresuara	Rekomandimet pjesërisht të adresuara	Rekomandimet e pa adresuara
2.2 Rreziqet domethënëse në Pasqyrat Vjetore Financiare	Kryetari duhet të identifikoj veprimin e duhur për t'i adresuar këto dobësi të kontroleve në mënyrë që të mundësoj një prezantim të drejtë dhe të saktë të pasurive në vitin 2014.			Nuk është adresuar
2.3 Prezantimi i Pasqyrave Vjetore financiare.	Kryetari duhet të sigurojë se në vitin 2014 procesi i përgatitjes së PVF formalisht përfshin rishikimin e draft pasqyrave nga menaxhmenti, me fokus të veçantë në fushat ku pasqyrat kishin mangësi. Deklarata e bërë nga Kryetari dhe ZKF lidhur me saktësinë e PVF-ve nuk duhet të dorëzohet pa u siguruar se janë zbatuar të gjitha kontrollet relevante për PVF-të			Nuk është adresuar
2.4 Pajtueshmëria me kërksat tjera të jashtme për raportim	Kryetari duhet të sigurojë se kërkesat e raportimit të jashtëm janë përmbushur plotësisht në vitin 2014, janë identifikuar sistematikisht si dhe është bërë raportimi dhe monitori i tyre me kohë	Po		
3 Rekomandimet e vitit paraprak	Kryetari i Komunës duhet të sigurojë që plani i veprimit i rishikuar në mënyrë të qartë përcakton një afat kohor për adresimin e rekomandimeve me anëtarët e stafit llogaridhënës, të identifikuar - me fokus fillestar në ato të një rëndësie të madhe. Implementimi i këtij plani duhet të monitorohet nga Kryetari në baza mujore.		Pjesërisht	
4.1 Ekzekutimi i buxhetit	Kryetari duhet të siguroj se procesit të buxhetit i paraprinë një analizë e plotë dhe vlerësim kritik për të gjitha			Nuk është adresuar

	kategoritë, me fokus të veçantë, të projektet kapitale. Në mënyrë që të sigurohet arritja e objektivave, performanca buxhetore duhet monitoruar në baza të vazhdueshme dhe të adresohen pengesat që dalin në proces për realizimin e projekteve.			
4.2 Të hyrat (përfshirë të hyrat vetjake) Çështja 5 – Tatim në Pronë	Kryetari duhet të zbatojë një rishikim sistematik për të përcaktuar barrierat për rritjen e shkallës aktuale të inkasimit të të hyrave dhe për zvogëlimin e shkallës së borxheve historike, si dhe të identifikojë mundësitë për përmirësim të situatës. Referenca duhet të bëhen me komunat tjera të ngjashme për të përcaktuar nëse praktikatat efektive në vende të tjera mund të zbatohen edhe në nivel të kësaj komune. Një kontroll i veçantë duhet të kryhet për të konfirmuar vlerën e borxheve historike.		Pjesërisht	
4.3 Të hyrat (përfshirë të hyrat vetjake) Çështja 4 – Mos harmonizimi i të hyrave nga Departamentet komunale	Për të siguruar saktësinë dhe plotësinë e të hyrave, Kryetari i komunës duhet të siguroj se në baza të rregullta bëhen barazimet e të hyrave nga departamentet komunale me zyrtarin e të hyrave			Nuk është adresuar
4.4 Shpenzimet (prokurimet) Çështja 6 – Dobësitë sistematike në prokurim	Kryetari duhet të siguroj se të gjitha projektet e planifikuara janë studiuar detajisht para se të bëhet specifikimi teknik dhe se janë bërë kalkulimet e sakta të kostove të projektit. Asnjë punë shtesë nuk duhet të kryhet para se aneks kontrata të nënshkruhet nga të dy palët.		Pjesërisht	
4.3 Shpenzimet (prokurimet) Çështja 7 – Dobësi jo	Kryetari duhet të shtoj kontrollet e brendshme dhe të mos lejoj asnjë pagesë pa u siguruar se punët janë kryer në sasinë dhe cilësinë e duhur. Menaxherët e kontratave		Pjesërisht	

sistematike në prokurim	duhet të konfirmojnë me saktësi shkallën e punëve të kryera dhe në bazë të këtyre raporteve, të bëhen edhe pagesat			
4.3 Shpenzimet (prokurimet) Çështja 8- Kualiteti i dobët në kryerjen e punëve	Kryetari duhet të siguroj që menaxherët e kontratave ofrojnë mbikëqyrje efektive të kontratave dhe sigurojnë se punët kryhen në përputhje me kushtet kontraktuale. Asnjë pagesë nga menaxhmenti i komunës nuk duhet të bëhet para se të plotësohen standardet teknike dhe të cilësisë nga ana e kontraktuesve.	Po		
4.3 Shpenzimet (prokurimet) Çështja 9 – Lidhja e kontratës pa procedura të prokurimit.	Kryetari duhet të siguroj që të gjitha blerjet që shkojnë me prokurim t'i nënshtrohen procesit me qëllim që të sigurohet vlera për paranë. Për më tepër kryetari nuk duhet ti nënshkruaj vet ato kontrata	Po		
4.3.2 Kompensimet (paga dhe mëditje) Çështja 10 – Pagesa e pushimit të lehonisë dhe kompletimi i dosjeve.	Kryetari duhet të siguroj se një shqyrtim sistematik i Dosjeve të personelit duhet të ndërmerret, për të siguruar se i tërë dokumentacioni i nevojshëm është përfshirë brenda një periudhe të specifikuar kohore dhe rastet e pagesave të tilla duhet menjëherë të parandalohen.			Nuk është implementuar
4.3.3 Subvencionet dhe Transferet Çështja 11 – Mungesa e rregullores për ndarjen e subvencioneve dhe subvencionimi i partive politike.	Kryetari duhet të siguroj hartimin e një rregulloreje me kritere të qarta për dhënien e subvencioneve dhe ta dërgoj për miratim në kuvendin komunal. Kryetari duhet të sigurojë ndërprerjen e pagesës së subvencioneve për parti politike.		Pjesërisht	
4.4.2 Trajtimi i të arkëtueshmeve Çështja 15 – Menaxhimi i	Kryetari duhet të sigurojë se është ndërmarrë një rishikim gjithëpërfshirës i qasjes së aplikuar tek të arkëtueshmet dhe t'i identifikojë barrierat në përmirësimin e shkallës së			Nuk është implementuar

tëarkëtueshmeve	mbledhjes dhe të kërkojë veprime për t'i adresuar këto. Duhet të zbatohen rregullore të zgjeruara që do të caktonin qasje të qartë dhe praktike për të siguruar një qasje të hershme dhe efektive për mospagesën.			
4.4.3 Trajtimi i borxheve Çështja 13 - Hyrja në detyrime përtej fondeve	Kryetari duhet të vendos kontrole të forta që në të ardhmen faturat të paguhen me kohë dhe se departamenti i financave mban evidenca të plota dhe të sakta mbi regjistrimin dhe pagesën e faturave. Përveç kësaj, duhet të analizohen arsyet që kanë shkaktuar kontestet gjyqësore dhe të nxirren mësim nga praktikat e gabuara.			Nuk është implementuar
4.7 Sistemi i auditimit të brendshëm Çështja 14 – Mosfunksionimi i Njesisë së auditimit të brendshëm	Kryetari duhet të përcaktoj arsyet e kufizimeve në vitin 2013. Një plan i auditimit i bazuar në rrezik duhet të aplikohet për pjesën e mbetur të 2014 dhe në vitet e ardhshme, dhe NJAB të mbështetet me staf shtesë. Komiteti i Auditimit duhet të themelohet për të mbështetë funksionimin efektiv të NJAB-së.			Nuk është implementura